

Deltakere:	Jfr. liste				
Referent:	Ole-Remi Hausner og Vibeke Skinstad				
Gjelder:	Referat regionalt planforum 23.4.2020, Sak 1 Kystsoneplan Tromsøregionen				
Møtedato:	23.04.2020	Møtetid:	1000-1130	Møtested:	Teams

Vår ref.
20/16263-1

Dato
23.04.2020

Regionalt planforum 23.04.2020, sak 1 Kystsoneplan Tromsøregionen – referat

Velkommen

- Møteleder Anne ønsket velkommen
- Opprop, og presentasjon av de enkelte deltakerne

Sak 1: Kystsoneplan for Tromsøregionen – kommunene Balsfjord, Tromsø og Karlsøy

Innledning v/ prosjektleder Ingrid Berthinussen

- Orientering om prosess og innhold
- Kystsoneplanen er en KPA for sjøarealene,
- Regionrådet vedtok revisjon i 2018, Balsfjord, Tromsø og Karlsøy inngår
- Ønsker at sektormyndighetene skal delta i ressursarbeidet, Ønsker forutsigbare rammer
- Strategisk verktøy i arbeidet med å sikre forvaltning av sjøarealene i tråd med prinsippene om bærekraftig utvikling
- Friluftsliv og rekreasjon stadig viktigere
- Ønsker en prosess som får redusert konflikter mellom brukergrupper
- Resultatmål – målbart i planens livssyklus
- Prosessmål – målbart gjennom planprosessen
- Fiskeri → utfordringer: Havner, lav foredlingsgrad, få arbeidsplasser på land
- Havbruk: → utfordringer: Vurdering av bærekraft, utilstrekkelig med lokaliteter, tilgang på sjølokaliteter og landarealer for settefisk, mulighet for optimalisering av eksisterende lokaliteter, villaks, fiskeri
- Reiseliv → utfordringer: Økt belastning på natur, klima og miljø, infrastruktur og allmenninger, og sameksistens med lokalsamfunn og friluftsliv., kun 20 % av aktivitetstilbud organisert i reiselivet, reiselivets arealbruk skal være bærekraftig
- Friluftsliv → utfordringer: Lett tilgjengelige områder der vi bor, allemannsretten under press, nedbygging av strandsonen, reiselivet bruker de samme områdene

Postadresse

E-post
e-post

Besøksadresse

Telefon
Telefon

Org.nr
Orgnr

- Strandsone → Begrenset ressurs, konfliktområde, enkeltinngrep påvirker natur og landskap og forringer kvaliteten

Innspill fra sektormyndighetene

- Fin presentasjon, og godt planprogram.
- Behov for flere akvakulturlokaliteter
- Kan ikke angi type anlegg i en arealplan
- Kan planlegge for akvakultur i sammenheng med elver, men da andre arter enn laks
- Enkelte strategier og premisser kan bli utfordrende i arbeidet. Friluftsliv- og naturområder som vil legge begrensinger på nye områder. Elver som er lakseførende.
- Tydeliggjøre hva som menes med tilknytning med elver? De fleste akvakulturelle aktiviteter i Troms er nært elver hvor det går anadrom fisk
- Oppvekst og beiteområder må ivaretas
- Bruke flerbruksområder for å gi plan mer fleksibilitet
- Fokus på sameksistens mellom fiskeri og akvakultur
- Hvordan skal samspillet mellom hav og land fungere i planen? Skal eksempelvis havn tilhøre landdelen i KPA? En glidende overgang, eller?
- Medvirkning en utfordring i disse tider, spesielt lokalsamfunnene. Viktig med åpne møter der flere får komme til orde., klargjorte presentasjoner som blir diskutert i mindre grupper.
- Viktig å se KPA og kystsoneplan i sammenheng, da strandsonen er viktig. Der ligger de fleste kulturminner. Det er noe uklart hvor stor del av strandsonen som er med.
- Den immaterielle kulturarven og opplevelsen av kulturminnene er viktig å ivareta
- Usikre grunnforhold må vurderes nærmere i den videre prosessen.
- Fylkesmannen stiller seg til rådighet for å delta i ressursgrupper. Ønsker et eget møte for avklaringer rundt konsekvensutredning.
- Hensynet til drikkevann blir ikke ivaretatt, nyttig å få inn i planene på et tidlig stadium
- Skytefelt i sjø. Feltene er allerede avmerket i eksisterende plan. Planer for havbruk tillates ikke i skytefeltene. Revidering av skytefeltene som skal på høring, og som kan ha konsekvenser for kystsoneplanen.
- Samiske interesser synes godt ivaretatt.
- Avgrensing viktig, Sametinget ønsker å være i dialog om KU ift samisk fiskeri
- Kartverket tilbyr utvidet teknisk kontroll av planen, Sjekke ut temadatasett i arealplaner, tilgjengelig i geonorge.no
- Utredningstema: Elektrifisering av havner. Viser til Kraftsystemutredningsutvalget, FK bør be Troms Kraft om å delta
- Temaer for konsekvensutredning → Ta med overvann, vis til klimaprofil for Troms, klimatilpasning.
- Ny farvannslov: statlige fiskerihavner
- Se på muligheter for deponiområder i sjø
- Positivt med en interkommunal plan
- Ønsker bruk av kystnære fiskeridata som kunnskapsgrunnlag
- Sporingsdata, fangstdata, FD er i gang med å implementere data
- Organisasjoner innehar mye kompetanse om fiskeriinteresser
- Utdaterte avstandsmål – aktuelt utredningstema
- Ikke legge nye områder hvor det kan være utfordringer knyttet til adkomst eller veistandard
- Må vise til oppdaterte retningslinjer ang. klima/miljø
- Fiskeridirektoratet lager en veileder for kommunene mht kystsoneplanlegging som er klar om kort tid

- Skriftlige innspill:
  1. Troms og Finnmark fylkeskommune ved samferdselsdivisjonen, avdeling for kollektiv, ved seksjon for mobilitet og bærekraft, og avdeling for fly, havner og beredskap.
  2. Troms fylkeskommune, friluftsliv
  3. Troms fylkeskommune, kulturarv
  4. Innspill til Kystsoneplan for Tromsøregionen v/ Åshild Grønlien Østmoe, seniorrådgiver, Direktoratet for mineralforvaltning

Skriftlige innspill:

1. **Troms og Finnmark fylkeskommune ved samferdselsdivisjonen, avdeling for kollektiv, ved seksjon for mobilitet og bærekraft, og avdeling for fly, havner og beredskap.**

Etter samferdsel sin vurdering er utkast til planprogram oversiktlig, men det har noen mangler og svakheter som vi har kommentert.

Kapittel 2.1 Effektmål

Det gjentas flere ganger at man i denne planen skal ha økt fokus på klima og miljøhensyn, og effektmålmålene i kapittel 2.1 vektlegger at man skal ha en bærekraftig Tromsøregion innenfor naturens tålegrense. Dette mener vi at er en bra intensjon. Men for å kunne måle effekter må planen være tydelig på hva som er målbart, og hva som skal måles.

Det bør også defineres et effektmål om styrket synergi mellom næringer, for eksempel mellom reiseliv og sjømatnæringer. Dette kan følges opp med (målbare) resultatmål, og gi føringer for hvordan planprosessen legges opp.

Kapittel 2.5 Rammer og føringer

I dette kapitlet vises det til rammer og føringer opplistet i vedlegg 1. I dette vedlegget er «alt» som kan være aktuelt av lover, forskrifter, retningslinjer og veiledere for planarbeidet listet opp. Det kan være nyttig å ha en slik liste, men vi mener at det er mer interessant å trekke ut de mest relevante rammer og føringer som legges til grunn for arbeidet, og samtidig si noe om innholdet i disse føringene og rammene.

Dette er gjort i planprogrammet i kapittel 4.1 og under avsnittet om strandsonen hvor de statlige planretningslinjene for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjø er nevnt. Slik kunne også flere andre relevante rammer og føringer for planarbeidet vært omtalt i planprogrammet. Ved å være konkret på rammer og føringer som legges til grunn for planarbeidet vil det det også være enklere i planbeskrivelsen å si hvilke virkninger planen vil få.

Kommunale føringer er behandlet «lettvint» i vedlegg 1 ved at det kun står følgende:

Kommunale planer og vedtak som er relevante i forhold til arealplanleggingen i sjø hensyntas. Dette inkluderer kommunenes gjeldende arealplaner, kommunedelplaner, reguleringsplaner, temaplaner og strategier.

Hva betyr dette? Hvilke rammer og føringer ligger i gjeldene planer for de tre kommunene som har innvirkning på arbeidet med kystsoneplanen?

Tromsø kommune har for eksempel en vedtatt klima-, miljø- og energiplan for 2018-2025. Hvilke føringer i gjeldende klima-, miljø- og energiplan er relevante for kystsoneplanen for Tromsø? Vi antar at

alt av rammeverk i kommunene gjennomgås og forankres der dette er relevant for arealbruk og bestemmelser i ny kystsoneplan. Det er en fordel om dette synliggjøres i større grad enn det som er gjort i utkastet.

I vedlegg 1 er det som nevnt listet opp en rekke lover og forskrifter. Listen er nok ikke ment å være fullstendig, men med en gang det lages en liste, så stilles spørsmålet ved hvorfor en lov er utelatt. Vi lurer derfor på hvorfor for eksempel klimaloven ikke er nevnt i listen, når så mange andre lover er listet opp? I listen er det også vist til feil versjon av planretningslinje for klima- og energi. Planforslaget skal vurderes etter statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning med ikrafttredelse 28. september 2018.

Vi mener at det ikke er nødvendig å liste opp lover og forskrifter slik det er gjort i utkast til planprogram. Det er viktigere at det i planbeskrivelsen til kystsoneplanen står noe om planens forhold til sektorlover som for eksempel kulturminneloven, havne- og farvannsloven og forurensningsloven (herunder for eksempel hvilke avklarte tiltak i kystsoneplanen trenger i tillegg tillatelse/avklaring etter sektorlovverket).

Kapittel 2.6 Planområdet

Etter det vi forstår skal kystsoneplanen kun omfatte sjøarealene (generalisert felles kystkontur skal brukes, midlere høyvann), samtidig som det flere steder i planprogrammet er understreket at bruk av sjø og landarealene skal ses i sammenheng. I kapittel 4.1 i planprogrammet får vi også inntrykk av at planarbeidet skal gjøre en vurdering av bruken av landarealene for eksempel under temaet friluftsliv og strandsonen.

Vi anbefaler at landareal inngår i kystsoneplanen i de områdene hvor det er en klar sammenheng mellom bruken av sjø- og landarealene. Hvordan skal ellers sammenhengene mellom sjø og landarealene formidles dersom planområdet kun skal omfatte sjøarealene?

Kapittel 4.1

Fiskerinæringen

Fiskerinæringen i regionen burde beskrives bedre, både på hva den er og arbeider for å bli (ta med alle kjente utbyggingsplaner og aktivitetsøkninger). I planprogrammet savner vi også et generelt avsnitt om relevante rammebetingelser for de ulike sektorene som omtales. Hvilke rammebetingelser er (absolutte) forutsetninger som må være tilstede for næringsutøvelse? Vi mener at det burde være en mer balansert fremstilling av sysselsettings- og verdiskapingsbetraktninger med videre.

Det har vært så store strukturendringer i næringa de siste 30 årene at sammenlikningen til «gamle dager» må tones ned. Kystsoneplanen skal gjelde for fremtiden, så da må man ha blikket den veien også når man planlegger.

Det ilandføres enorme verdier til denne regionen hver sesong. Eksportverdien er enorm, både av ferskfisk (villfanget og oppdrett), reker og pelagisk (fryst). Planprogrammets problematisering rundt videreforedling og innpendlet arbeidskraft er etter vårt syn et feilspor – det har lite med kystsone(areal)forvaltning å gjøre.

Reiselivsnæringen

Reiselivsnæringen i regionen bør beskrives bedre, jamfør vår merknad til beskrivelsen av fiskerinæringen.

Sjømatnæringen

Hva innebærer det i Tromsøregionen at sjømatnæringa skal ha miljømessige akseptable rammer som en forutsetning for videre vekst? Vil kommunene kreve kutt i klimagassutslipp? Eller andre tiltak?

Kapittel 4.3

I kapitlet er det et utredningstema som heter «En bærekraftig Tromsø-region», og man skal utrede tiltakets innvirkning på økonomisk, sosial- og miljømessig bærekraft. Dette vil være en svært omfattende oppgave i en og samme utredning der man åpenbart vil møte målkonflikter.

Vi anbefaler at man splitter opp og utreder temaene hver for seg for deretter å vurdere virkninger. Sett i fra at klimaståsted, bør man ha et eget utredningstema som omhandler planens virkning på klimagassutslipp, og virkninger som følge av klimaendringer, herunder risiko ved havnivåstigning, stormflo, flom og skred (jamfør §21 i KU forskriften).

2. Troms og Finnmark fylkeskommune, friluftsliv

Forslaget til planprogram omhandler i hovedsak friluftsliv og rekreasjon på en god måte, men vi har noen innspill og avklaringspunkter.

Premissene for planen:

I premissene som legges til grunn for planen knyttet til havbruk heter det:

«Det vil i Tromsø ikke åpnes for havbruk i følgende områder: Området som i eksisterende plan er avsatt som naturområder eller friluftslivsområder.»

Fylkeskommunen mener dette er positivt. Vi har likevel følgende spørsmål:

- Hvordan gjelder disse premissene for Balsfjord og Karlsøy kommuner? Åpnes det for havbruk i tidligere avsatte friluftslivsområder og naturområder?
- Hvordan gjelder premissene knyttet til friluftslivsområder som er kartlagt og verdisatt som svært viktige (A-verdi) eller viktige (B-verdi) etter Miljødirektoratets veileder M98-2013?
- Hvilke betraktninger har dere knyttet til å kunne inkludere et prinsipp om å ikke åpne for havbruk innenfor terskelen i Balsfjorden?

I premissene knyttet til friluftsliv heter det:

«Ivareta friluftslivsområder som er lett tilgjengelig for mange brukergrupper og områder som er viktige for friluftsliv, helse, læring, identitet og sosiale sammenkomster, samt steder som er vakre, unike og urørte.»

Dette er positivt.

- Hvordan skal disse områdene lokaliseres / velges ut?

Fylkeskommunen mener det også er viktig å ivareta større sammenhengende inngrepsfrie områder i kystsonen som nødvendigvis ikke har mange brukergrupper, men som representerer en verdi både knyttet til landskap, opplevelseskvaliteter og inngrepsfrihet.

- Hvordan skal disse lokaliseres og ivaretas?

I premissene knyttet til strandsone heter det:

«Viktige områder for reindrift i strandsonen skal ivaretas». Dette er positivt.

- Hva med viktige friluftslivsområder i strandsonen? De burde også inkluderes.

Kommentar friluftslivskartlegging:

Friluftslivskartleggingen har fanget opp en del friluftslivsområder i sjø, men er ikke like omfattende som kartleggingen på land. Det er avgjørende med omfattende medvirkning for å fange opp friluftslivsinteressene utenfor de allerede kartlagte friluftslivsområdene. Særlig viktig blir det å fange opp leder, ferdselsårer og forbindelseslinjer for friluftsliv og rekreasjon til sjøs.

- Hvordan vil en forholde seg til tiltak plassert i sjø rett utenfor friluftslivsområder kartlagt som svært viktige på land? Friluftslivsopplevelsen påvirkes av landskap, støy m.m.

Konsekvensutredning:

Friluftslivskartleggingen må inkluderes spesifikt som kunnskapskilde innunder friluftsliv.

Det er positivt at Ishavskysten friluftsråd og Forum for natur og friluftsliv (FNF) Troms er inkludert i medvirkningsprosessen. Lokalkunnskap gjennom lag og foreninger bør også inkluderes. Mye av dette favnes gjennom FNF, men det er ikke alle organisasjoner som er tilsluttet.

De er viktig å vurdere konsekvenser for friluftsliv både på land og på vann. Indirekte konsekvenser for friluftsliv må også vurderes, for eksempel virkinger for friluftslivet grunnet lakselus/genetisk påvirkning i fiskeelver.

- Hvordan skal indirekte konsekvenser på friluftslivet vurderes?

Alle sider med friluftslivet må inkluderes. I forrige runde ble det særlig oppfordret til å også inkludere fangst- og jakttradisjoner i kystsonen, blant annet på sel og sjøfugl. Dette kommer i tillegg til fiske, padling, roing, seiling, kiting, dykking m.m.

Ressursgrupper:

Det er positivt at «natur og friluftsliv» er en ressursgruppe. I medvirkningsprosessen for revisjonen av kystsoneplan for Sør- og Midt-Troms ble det etterlyst en gruppe som også opptar natur.

De tre andre ressursgruppene heter det samme som utredningstemaet. Utredningstemaet knyttet til friluftsliv heter «friluftsliv og rekreasjon».

- Er det bevisst at utredningstema og ressursgruppe ikke heter det samme?

Det er positivt at det legges ekstra vekt på ivaretagelse av strandsonen og at dette er et eget utredningstema.

- Fylkeskommunen spør om hvem som skal delta i ressursgruppa om strandsone. Vil ikke dette involvere problemstillinger knyttet til alle de andre ressursgruppene?

I planforslaget står det: «I forbindelse med revisjonen vil det derfor gjøres en kartlegging og risikovurdering av strandsonen som grunnlag for en differensiert arealforvaltning for å sikre allmenn ferdsel, turstier, kystpromenade, fjærområder, spesielle friluftsområder, og områder med særlige natur- og landskapsverdier.» Dette er positivt.

- Hvilke tanker har kommunen knyttet til metode, kapasitet og gjennomføring?

Medvirkning:

Det er positivt at det legges opp til flere folkemøter spredt ut til flere steder i alle tre kommunene.

- Hvilke planer har kommunen for å sikre reell medvirkning som hensyntar smitteverntreglene for covid-19?

Dette er noen konkrete punkter og problemstillinger som kan tas opp på planforum. Flere momenter vil komme i forbindelse med fylkeskommunens uttalelse til planprogrammet.

3. Troms og Finnmark fylkeskommune, kulturarv

Omfanget av strandsonebegrepet er uklar. Hvor stor del av strandsonen er med i planen? Svært mange kulturminner/kulturmiljø ligger i strandsonen og planen må være klar på og definere hva som er tilhørende strandsone (om det er 100 meter eller ikke).

Kulturmiljø (som er den nye samlebetegnelsen for kulturminner og kulturmiljø) må inn som en viktig verdi i strandsonen som det må tas hensyn til i planlegginga.

Som følge av vedtatt kystzoneplan har vi det siste halvåret, mottatt en rekke søknader om tilførsel av strøm fra land til anlegg i sjø. Dette medfører graving og installasjoner i strandsonen og på land (utenfor plan). Dette må tas inn som tema ved valg av evt. nye lokaliteter i havbruk.

Under tema som bør utredes nærmere bør tradisjonelt fiske tas med under sårbare verdier. Vi er også opptatt av den immaterielle kulturarven som innebærer kunnskapsoverføring av kystkulturen. De gode fiskeplassene har blitt overført fra generasjon til generasjon og det er fisket fra båt siden eldre steinalder. Ofte var det nærheten til gode fiskeplasser som avgjorde hvor folk bosatte seg. Muligheten til å drive matauk med fiske i nærmiljøet er en viktig verdi og kvalitet for bosetninga også i dag. Fiske med passive redskap gir god kvalitet på fisken og er en lokal, miljøvennlig og kortreist ressurs. Fiskeplassene for passive redskap er til en viss grad kartlagt og må hensynstas og kunne videreføres. Det er svært mange kunnskaper som er knyttet til fisket og som vil gå tapt om denne muligheten blir borte. De tradisjonelle fiskeplassene for passive redskap er registrert som kystnære fiskeridata og kan lastes ned fra Yggdrasil som er Fiskeridirektoratets egen ressursbase.

<https://yggdrasil.fiskeridir.no/>

Vi mener dette er en viktig del av kulturarven som må synliggjøres i planen.

4. Innspill til Kystzoneplan for Tromsøregionen v/ Åshild Grønlien Østmoe, seniorrådgiver, Direktoratet for mineralforvaltning

Fordi kystzoneplanen kun omfatter sjøareal berører ikke planen direkte DMFs sektoransvar. Vi vil likevel påpeke viktigheten av å ta hensyn til behovet for bruk av sjøen som transportveg for viktige mineralske ressurser.

Samtidig er det viktig at det ikke planlegges for tiltak i sjø som vil være til hinder for utnyttelse av mineralske ressurser. Masseuttak kan ha virksomhet som forutsetter transport av masser sjøveien for å levere disse til sine forbruksområder. Mineralske ressurser blir ofte transportert med båt dersom tilgangen på ressurser lokalt ikke er tilstrekkelig. Dette muliggjør transport av større volum over større avstander enn en aktuell transport langs veg.

DMF mener det må vurderes om planen kan føre til begrensninger for muligheten til transport av mineralske ressurser langs sjøen. Det bør også være en overordnet strategi for planen at urealiserte prosjekter for mineralske ressurser som forutsetter transport langs sjøen ikke blir hindret av tiltak som følge av kystzoneplanen.

DMF forventer at konsekvensutredningen i forbindelse med planarbeidet utreder mineralressursene i området. Utredningen bør kartfeste ressursene, beskrive type, utbredelse og bruksmuligheter i dag og i fremtiden, samt eventuelt påvirkning av utskipping av mineralressurser. Informasjon finnes i Norges geologiske undersøkelser sine databaser; <http://www.ngu.no/emne/kartinnsyn>, under fanene Grus og pukk og Mineralressurser.